

EVANG. EGYZHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetés díja:

Egész évre . . . **6** frt.
Fél évre . . . **3** „
Negyed évre **1** frt **50** kr.
Egy szám ára **12** kr.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Felelős szerkesztő és kiadó:

VERES JÓZSEF.

Értesítés díja:

Egész oldal . . . **8** frt
Fél oldal . . . **4** „
Negyed oldal . . . **2** „
Ennél kisebb . . . **1** „
Bélyeg külön **30** kr.

A nemzet apostola.

Irta

CSENGEY GUSZTÁV.

Az eperjesi ev. tanítóképző-intézetnek 1896. április 25-ikén tartott jótékonycélú hangversenye alkalmára.

A kikeletnek napja fölmosolygott,
Árasztja szerte enyhe derűjét;
Fakasztni lombot a kopasz fa ágán
Csókolja gyenge, csillogó rügyét.
Ködön, felhőkön áttör ragyogása,
Majd egy szegényes házon fennakad . . .
Aranyfürtös fiúcska játszik ottan,
Tenyerén tartva a kis bogarat.

Vörös bogárka fekete pettyekkel —
Ügy elbeszélget a fiú vele . . .
Arczán az ifjú, játszi gondtalanság,
Kinyújtva karja, nyitva tenyere:
„Szállj tova, szállj el Isten bogárkája,
Szállj tova, szállj el, katiczabogár!
Mutasd, mutasd meg, merre visznek engem?
A tavasz itt van, zöldül a határ.“

És a bogárka szárnyra kelve elszállt
És a fiúcska vígan fölnevet . . .
Gyermekkorunknak tiszta boldogsága!
Te látod nyitva egyszer az eget,
Egyszer, csak egyszer küzdő életünkben,
Midőn a föld az éggel összeér . . .
Szolgának, úrnak ez egy tavaszában
Csak az örömmek szép virága él.

Lám a fiúcska nyűtt, kopott ruhában,
Mezítláb olyan boldogan nevet! —
Könnyes szemekkel nézi játszi kedvét
A nő, ki most feléje integet.
A konyhaajtó küszöbén jelent meg.
Megismered szemén a jó anyát:
„Óh jer fiacskám, jer be a szobába,
Nagy útra keltek, ott benn vár atyád“

Bemennek. Ott benn komoly áhitattal
Egy erős férfi jár-ke: az apa.
Fölnéz a gyermek rá okos szemével
És várja: mire csendül meg szava.
Megérti tán, mit az beszélni kíván,
Tizedszer látta nyilni a tavaszt.
Az apa ajkán egy magasztos eszme
Kedves fiához ilyen szót fakaszt:

„Fiam, figyelj rám. Nagy időket élünk,
Ez év a nemzet fényes ünnepe;
Sok vész után a magyarok hazája
Ezredik évét mostan tölti be.
Mint Izráel a szent városba egykor,
Megy ünnepelni a mi nemzetünk!
Hogy e nagy évről szent emléked légyen,
Ünnepet ülni mí is fölme gyünk,

De azt tudod jól kis fiam, hogy én csak
Egy gonddal küzdő tanító vagyok,
Nem indulunk hát hőven, kényelemmel
Ez útra, mint a gazdagok, nagyok;
De hisz gyalog járt minden hű apostol,
Így vándorolt a Megváltó maga;
A hogy elértek ők szent városukba,
Mi ketten is csak elérünk oda.“

Szegény tanító útra kelt fiával
Megülni a hon ezredünnepét.
Zarándok útjuk hosszú, fáradalmas,
Lankadni érzik testük erejét;
De az a hő vágy, mi keblük dagasztja,
Megedzi őket — oly szent volt a cél! —
A két zarándok megy, megy csüggedetlen,
Míg végre a szép fővárosba ér.

Szétnéznek, és a kis fiú elámul —
Nem álmodott még ilyen szép csodát.
Előtte, mint a rege bűvös képe,
Tűnnek föl a nagy, fényes paloták . . .
Tovább haladnak a liget felé, hol
A nemzet összegyűjté kincseit,
Mit ész, ügyesség, szorgalom teremtett
Kápráztatón van elrendezve itt.

A mesetündér, mintha földre szállva
Legszebb csodáit játszáná veled,
Föltárja bájos csarnokok sorában,
Mit alkotott a bűvös képzelet.
Együtt csodálja repeső fiával
A kerti pompát most az apa is,
Szemét vakítja a látvány varázsa,
Hová kanyargó síma útja visz.

S a mint a fénytől elkábulva jár-ke
S szemét lesütve nézi lépteit:
Nemesb irányát mintha elveszítné,
Lassankint lelke elsötétedik:
„Ah ennyi kincse van hát e hazának?
— Így kezd tünődni a látvány felett —
És ennyi kincsből, ha jutalmat oszt ki,
Mit ad minékünk? — száraz kenyeret!

S még jó, ha ez van, gyakran éhezünk is,
Tengődve élünk, rongyos a ruhánk:
A gond, miként a bűnesetnek átka,
Fojtó súlyával nehezül reánk.
És itt ragyogsz a nagy világnak óh hon,
Hirdetve büszkén ezredévedet
S én — áhítattal ég felé ha nézek, —
Imával is tán áldozzak neked?!“

És a megtévedt szív örvénye mélyén
Háborgni kezd a lázadó harag,
Már-már szitokká torzul a hozsánna,
Mi kis lakában oly tisztán fakadt.
Ekkor szeliden, mint egy más világból,
A lázadót egy kéz érinti meg . . .
Tán homlokáról már leolvassák azt,
Mit el nem árult ajka senkinek? . . .

Hogy összerendül! — A fojtó keservtől
Melle zihál és lelke oly nehéz . . .
Az idegen most újját fölemelve
Meginti s mélyen a szemébe néz:
„Fáj látni ennyi pompát, ennyi kincset?
Szegény tanító, szived úgy sajog . . .
Miért meredsz rám titkos borzalommal,
Kérdezve szemmel, némán: ki vagyok?

Ismerlek én s te jobb, ha nem tudod meg,
Tán egy felejtett régi jó barát,
Ki messze tőled, magasabb köréből,
Kisérve sorsod, úgy néz szánva rád.
Legyek ma nemtőd, ki szivedben olvas!
Hazádnak kincse bántja szivedet?
Olyan csekélynek érzed itt valódat,
Balsorsod' a ki tűrve viseled?

Pedig te büszkén nézhetsz szét e pompán —
Oh nézd, e tündér-csarnokok sora
Onnan telik meg, hol te fáradoztál;
Te vagy a nemzet hű apostola.

Te tőled árad szerte a hazában
A gazdag ér, az első ismeret;
A te szivednek dobogása az, ha
E küzdő nemzet hisz, remél, szeret.

Fáj a te érző, elhagyott szivednek,
Hogy még nem tudja, mi vagy ő neki?
Szeresd még jobban, áraszd rá szerelmed,
Átérti majdan és megértheti.
Nevelj magadnak egy jobb nemzedéket,
A ki majd egykor megbecsülni tud.
A hogy te munkálsz, úgy a nagy hazának
Hű mintaképe lesz kicsiny falud.

Előre bátran, hű apostolok ti!
Egy jobb kor üdve a ti ügyetek,
S ha él a nemzet még egy ezer évet,
Új ezredéve a ti művetek.
Majd akkor, akkor zendül a hozsánna,
Szent hivatásod üdvözölve lesz . . .
Büszkén tekints szét e tündér-világon,
A nagy, dicső kor fényes képe ez.“

Halkan beszélt és szava zengett mégis,
Mint ősidőkbeu térítón a hit . . .
A bús tanító ellágyulva néz fel,
Hogy megfigyelje arcvonásait;
De összerendül; eltűnt a beszélő . . .
Mégfoghatlan titkos pillanat! . . .
Csak a fiúcska húzódik szívéhez
S szorongva suttag ilyen szavakat;

Apám, apám, ki volt ez, a ki szólott?
S engem mi lelt? A szívem úgy dobog!
Fejed fölött egy tüzes nyelvet láttam,
Mint gyertyaláng a szélben, lobogott;
S az idegennek arcza úgy sugárzott,
Miként a hold a tiszta kék egen . . .
Gyerünk apám, a lámpák már kigyúlnak
Gyerünk, a fénytől káprázik szemem!“

Az apa ott állt megrendülve, némán,
A kis fiú szavára nem felel;
Kopott kalapját lassan leemelve
Boldog mosolylyal néz az égre fel.
Lényét, miként a pünkösdi nagy csodája,
Egy mondhatatlan érzés hatja át . . .
Két forró csepp hull a levett kalapra:
„Oh Isten, áldd meg, áldd meg a hazát!“

Protestáns történetírásunk bajai.

P a y r Sándor lelkésztársam „Hazai egyházunk
a történetírók ítélőszéke előtt“ címmel e lap 17-ik
számában cikket tett közzé, melynek megfontolása-
mennél több oldalról felette kívánatos.

Ki történettel foglalkozik, könnyen fogja észrevenni, hogy többnyire katoziáló irány kezd lábra kapni. Ez áll nem csak a Luther-irodalomra nézve, melynek ezéjja a nagy hitlős képe eltorzítása, hanem az iskolai kézikönyvekre is, melyekben a reformáció jelentősége igen gyakran háttérbe szorittatik.

Az újabb időben különösen a millennium alkalmából a történelmi társulatok is mozognak és becses monographiák szerkesztésével foglalkoznak.

A szepesi történelmi társulat is ily feladattal szemben áll. De már a tagok aránya reánk nézve igen kedvezőtlen; 355 tag között, a prot. papság 5 tagot számlál. holott a kath. papok és főpapok tömegesen vannak képviselve, kivált a döntő gyűléseken.

Történetírással az egyesületben csekélységgem kívül részünkről még Münnich Sándor foglalkozik. A megyei történet megírandó tárgyai kiválasztásával én bizattam meg a bibliographia, Münnich az őskor szerkesztésével, hol sem az egyik, sem a másik a protestantismus méltatásával nem léphetett elő. A többi tárgyak katolikus kézben vannak. Sváby Frigyes, a megye levéltárosa minden alapossága mellett a XIII városról irt történetében nem fejt ki egyházunk jelentőségét, melynek kezdetét „forradalomszerű változásnak“ nevezi. A tudós Hradszky József kanonok, a kis vármegye, vagyis a lándzsások történetét írta meg, a protestantismusról egy pár sorban emlékezvén vissza, ámbár e téren is lényegesen szerepelt, Dr. Demko Kálmán a lőcsei főreáltanoda igazgatója Lőcsének a történetét írja, lesz-e egyházunk ezen hajdani ősbástyája eléggé méltatva? Dr. Kajnóczki József a szepesi bányavárosok története megírásával bizatott meg, melyek protestans szereplésökkel is kiváltak, fog-e ez meglátszani a művön?

A többi kiadandó kötetekre katolikus forrásokból folyván a segélypénzek, csak kath. tárgyakat fognak felölelni, mint a szepesi prépostságot, a sigrai kath. templomot, a daróczi klastromot és a savniki várkastélyt, a szepesi püspök székhelyét nyáron át.

A történelmi társulat keretén kívül is megjelent még Hradszky kanonoktól egy terjedelmes mű, a 24 királyi plébános testvérelete és a reformáció a Szepességen, mely minden tárgyilagossága mellett mégis csak kath. papi szerzőre vall . .

Ily tényekkel szemben nekünk is kellene ki-

fejtenünk multunk fényes lapjait. Városi monographiáimban*) a tárgyilagosság és a művek aránya megsértése nélkül igyekeztem egyházunk multját is napfényre hozni. Külön kiadványokban is iparkodtam a Szepességet, a protestantismus e klasszikus földét méltatni és kellő világosságba helyezni. De a közöny, mellyel mindannyiszor találkoztam oly feltűnő, hogy önként támad bennem a kérdés, kinek, minek irjak? Mig a kath. irányu kiadványok elég pártolóra találnak, addig az ellensúlyozást czélzó könyveink, gyertyaként a véka alatt szerepelnek. Így történt az ev. községem monographiájával 1886-ban. Mig Németországban annyira méltatták, hogy ismertetésül külön terjedelmes röpiratot „Ein protestantisches Märtyrervolk am Fusse der Hohen-Tátra“ czimmal megjelent, addig a mű itthon még a szomszéd községeknek sem kellett, ámbár ugyanazon vallásos viszonyok között élvén, kivált a lengyel elzalogosítás alatt, saját történetüket is feltalálhatták benne, róla is állván a szó: mutato nomine de te fabula narratur.

Nem kedvezőbb helyzetben voltam én Horváthommal. Kiváló személyiségnek, prot. egyházunk fénylő csillagának emlékezetét akartam feleleveníteni. Mint gazdag földes úr, saját költségén Nagy-Eőrött — Késmárk mellett — prot. gymnasiumot alapított és családjá tartotta fel 130 évig, tudós, buzgó tanár volt maga, ki Wittenbergának is diszére vált és róla szóló könyvem megint senkinek sem kellett. Egy pár kivétellel tüntetőleg, mint egy magas lóról lenéztek ily törpe törekvésre, mely zászlójára írta: „emlékezünk a régiekről.“ Ha a katolikus jellegű szepesmegyei tört. társulat, ha csak a számarány szerint is ilyennek nevezhető, nem segélyezi a prot. Horváth monographiájának kiadását, akkor még most is asztalfiókomban hever kéziratom és vár kiadásra az ítélet utolsó napjáig.

A Szepesség 24 város protestans frigye, szellemi és anyagi tekintetben oly hatalmat képezett, mely párját ritkítja egész Magyarországon. Köszönet a lengyel elzalogosításnak, 13 város ámbár már most hervadozó virágként, még él a prot. Zionban, 11 város 1638-ban a szepesi várhoz csatoltatván gróf Csáky István főispán alatt elveszítették hitöket, ha csak a kinpad alkalmazása folytán is. Ezen 11 város és ev. egyház dicső emlékét feleleveníteni, emlékezetbe vissza-

*) Bóla 1892., Leibitz a millenium alkalmából 1896.

idézni és méltó monographiájokat megírni akartam. Tettem is ajánlatot ily értelemben, de egyetlen egy visszhangra sem találtam. A levéltárakban kutatni, tanulmányozni, írni és nyomtatási költségeket fizetni, ez a legnagyobb lelkesedés tüzeit is lehüti.

Azzal azt akartam jelezni, hogy a katholizáló történetírással szemben, ellensúlyozó törekvéseink hajótörést szenvednek azon a közönyön, mely a prot. történetírás oltárára áldozatot hozni nem akar. Ily viszonyok között félni kell, hogy a dicső multnak csillagai az ellenfél történetírási tudatos törekvése mellett lassanként elhomályosodnak, mert megfélekedünk Young intéséről: „ismerd meg tenmagadat! Ez a bölcsesség gócpontja.“

WEBER SAMU.

Középiskolai lelkész.

(sss.) A vallásosság ápolásának különös fontossága van a középiskolában. Itt nevedik az ország színe, java, itt nyeri a benyomásokat, melyek egész életére kihatnak, itt nevelik azt az emberanyagot, mely az egész ország erkölcsi életének irányt ad.

Amilyen a művelt osztály, olyan az egész országnak általános jelleme. Ha az vallásos, olyan lesz ez is. Tudjuk, hogy a nép majmolni szokta a művelteket és gazdagokat, jóban, rosszban egyaránt. Hadd utánozza a vallásosság gyakorlásában is. A művelt s gazdag osztály feladata az ország népének gondolkodásmódjára, érzületére és lelkületére befolyást gyakorolni; így ő van hivatva a vallásosságnak is irányt adni. De hogyan adjon irányt, mikor nem vallásos. Neveljük tehát az ifjúságot, a leendő művelteket vallásosan és ne csak tanítsuk őket a vallásra. Ezt pedig szerintem nem vallásánári, hanem középiskolai, — esetleg akadémiai s egyetemi, — lelkészi állás szervezésével érhetjük el.

A középiskolai lelkész állása fontos, nemes és magasztos.

Egy egész osztály, a művelt osztály egész jövőjét kezében tartani, annak irányt adni s arra befolyást gyakorolni, egy egész ország ifjúságának színét-javát a vallásosságnak megfelelőleg vezetni — az valami magasztos. Tudni azt, hogy én írá-

nyitom az ifjúság gondolkodásmódját, én vezérellem a jóra, isten félelmére, az valami nemes dolog. De épen azért fontos is.

Ha azt akarjuk, hogy a protestantizmus fennmaradjon, s a mai viszonyok között is virágozzék: a középiskolai lelkész alkalmazását halasztani nem lehet. A középiskolai lelkész működhetik csak a középiskolai ifjúság vallásos, főképpen pedig, ág. hitv. ev. nevelése körül áldásosan. (L. Ev. Egyház és Iskola 1891. 25. sz.) Ezt a célt óhajtja a budapesti főgymnásium igazgató tanácsa elérni, midőn legújabbán megjelent pályázati hirdetésével a középiskolai lelkészi állást akarja méltó erővel betölteni.

Én azt szeretném, ha minden akadémián s mindkét egyetemünkön is alkalmazhatnánk az ifjúság vallási életének gondozása céljából lelkészeket. Az ily lelkészeknek adott fizetés azt hiszem busás kamatokat hozna ezen mai elvilágiasodni kezdő materialisztikus világban azon művelt hitbuzgó egyháztagnakban, kiket e lelkészek neveltek s tartottak meg az egyháznak, kik nem feledkeznének meg később sem az egyházzal, melynek gondoskodó szárnyai alatt szeretetét magukba szitták; hanem megnyitnák erszényeiket s felajánlanák képességeiket annak az egyháznak, mely ifjú éveikben nem feledkezett meg róluk s nem hagyta őket magukra.

Mig ellenkezőleg: ott is aratni akarni, hova nem vetettünk, elkeseredést és ellenkezést szül.

Középiskolai lelkész alkalmazását szükségesnek tartom még másért is. S ez a mai viszonyok közt a fontosabb ok.

Ma még kezeinkben vannak a középiskolák, s irányíthatjuk az ifjúság vallásos nevelését: de ki tudja meddig. A szabadelvű, azonkívül az ultramontán néppárti irány rohamosan hódít. A szabadelvű eszméknek útját állni ma már a hatalmas katolikus papság sem képes. Hogy állhatnánk útját mi, kik szegények és gyengék vagyunk? Ezeknek diadalra jutása maga után vonja az iskolák államosítását. Mit teszünk akkor, ha iskoláinkat államosítják? Ha addig nem gondoskodunk középiskolai lelkészeiről, mig az iskolák kezünkben vannak s az idők még kedvezők: hogy fogunk gondoskodhatni akkor, ha sem iskolánk, se kedvező viszonyaink nem lesznek?

Ezt gondoljuk meg nagyrebecsült vezérférjaink!

Középiskolai lelkészi állás szervezése ma még

könnyen keresztül vihető. Nem úgy később, majd ha az államéi lesznek az iskolák. Később nehéz lesz a vesztett állást visszafoglalni.

Előzzük meg az államot!

Ha most alkalmazunk középiskolai lelkészeket, iskoláinkkal együtt azokat is átvinné az állam; vagy, utolsó esetben átvevésüket kiköthetnénk; így a középiskolai ifjúság vallásos nevelésére való befolyásunkat minden eshetőségre biztosítanánk.

Használjuk fel tehát az alkalmas időt, mely rendelkezésünkre áll, mert majd felhasználnánk, mikor már nem lehet!

BELFÖLD.

Vezércikk az imában. A I.-sz.-miklósi r. kath. templomban tartott ezredévi istenitiszteleten Jenő András káplán oly átkozódásokba tört ki a mostani pogány stb. kores nemzedék ellen, hogy az összes hatóságok és testületek (maga a jó kath. érzelmű Kürthy Lajos főispán is) fölháborodásukban tüntetőleg ott hagyták az istenitiszteletet. Szmercsányi szepesi püspök vizsgálatot rendelt el a tapintatlan káplán ellen, két lipótmezei plébánost bizván meg a vizsgálat megejtésével. Ezek előtt Jenő beismerte, hogy a könyörgő ima fölháborodást keltett főmedvényes részét az „Alkotmány“-ból olvasta föl. Így jut a néppárt lapjának czikke az imádságba. Így azután érthető, hogy az „Alkotmány“ is, a „Magyar Állam“ is dühöng a curiai bíraskodásról szóló törvény ellen, mint a mely a r. kath. papság ellen van intézve, mivel a vallás, templom és kegyszerek kortes czélra felhasználását tiltja és bünteti. Tehát fel szokták és fel akarják használni?! Az „Alkotmány“ ezt írja: „A czél, melyre ezt az intézményt, a kuriai bíraskodást, ezt a „politikai véstörvényt“ felhasználni törekszenek, nemcsak világos, de kézzel fogható, ki akarják zárni az egyházi személyeket a választási mozgalomból, sőt még ennél is több az, a mit a javaslat elérni kíván. A terv nem egyéb, mint elrabolni az egyházi személyektől nemcsak a választásnak, hanem a véleménynyilvánításnak is alkotmányos és emberi jogát.“ — Dehogy, csak a vallást nem engedi a nép izgatására büntetlenül felhasználni!

A kiállítás. Az Aquinoi sz. Tamás-társaság tagjai kedvezményekben részesülnek a kiállítás megtekintésénél; a vasuton, a kiállítás díjainál (2 frt 50 kr. helyett 1 frtért kapnak 5 jegyet.) Kapnak olcsó lakásokat, közös szobában egy ágy 30 kr., elkülönített fülke 72 kr. naponként. Járjon

utánna a mi „Protestans Irodalmi Társaságunk“, „Luther társaságunk“ is; még taggyűjtés szempontjából is érdemes volna!

Jelentés a bányakerületi segélyző intézet vagyonaállapotáról s pénztára állásáról a kerületi számvizsgáló bizottság folyó évi április hó 16-án meg-ejtett pénztárvizsgálata alapján.

1. Vagyonaállapot 1894. december hó 31-én 104,819 frt 49 kr.

2. Bevétel 1895. évben:

a) kamatokból	9,607 frt 26 kr.
b) felvételi díjakból	106 „ 85 „
c) tagsági díjakból	1,856 „ 41 „
d) államsegélyből	600 „ — „
e) felmentvényi díjakból	260 „ — „
f) adományokból:	

budapesti kerepesi-úti egyház offertor. 5 frt 12 kr.,
pesti német egyház 6 frt
95 kr., új fazekas-varsán-
di egyh. 2 frt 36 kr.,

összesen 14 „ 43 „

Összesen: 12,444 frt 95 kr.

3. Kiadás 1895. évben:

a) segélyekre (58. félnek)	5,516 frt 66 kr.
b) vegyesek u. m.: nyomtat- ványok, kezelési költség, bélyeg- és postadíjak	519 „ 02 „
c) a békés-esabai népbank csődtömegének utolsó részlete	865 „ 21 „

Összesen: 6,900 frt 89 kr.

4. Mutatkozó fölösleg 5,544 „ 06 „
mely fölösleg a mult évi tőkéhez
csatoltatván, 1895. évi deczem-
ber 31-én a tiszta tőke vagyon 110,363 frt 55 kr.

5. Ezen tőke vagyon következőképen van elhe-
lyezve:

a) kötvényekben	102,581 frt 75 kr.
b) értékpapirokban	3,402 „ — „
c) takarékpénztári betétben	2,500 „ — „
d) készpénzben	269 „ 85 „
e) kamathátralékokban	1,216 „ 95 „
f) tagsági díj hátralékokban	393 „ — „

Összesen: 110,363 frt 55 kr.

A tagok száma az 1895. év végén 249.
Segélyzettek száma 1895. év végén 55 volt.

Gyurátz Ferencz, a dunántúli ág. hitv. ev. egyházkerület püspöke f. hó 28-án Felső-Lövőre utazott, hogy ott a kerület felügyelete alatt álló középiskolát megvizsgálja. — Utközben a főpásztort mindenütt lelkesen üdvözölték. — Így a rohonci ev. gyülekezet már kora reggel összegyűltek a pályaudvaron, hogy főpásztoruk iránti hódolatukat kifejezzék. Unger Gusztáv ev. lelkész kifejezést adott a gyülekezet ragaszkodásának s örömének, hogy főpásztorát, ha csak rövid időre

is, körében láthatja. A püspök meghatva köszönte meg a jó kívánságokat s örül - úgymond, hogy a rohonci gyülekezet az apáktól átvett örökséget, a hitbéli buzgóságot, hiven megőrizte; egyúttal megígérte, hogy a mint ideje engedi, püspöki látogatást tesz a felső-vasi esperességben s akkor a rohonci gyülekezettel is közelebről fog megismerkedni. Lelkes éljenzéssel fogadták a főpásztor szavait, ki még egy ideig a legnyájasabban beszélgetett, azután tovább utazott. — M.-Sz.-Mihályon szintén óriási közönség várta a püspök megérkezését. Ulreich Pál ev. lelkész rövid, szép szónoklattal üdvözölte a püspököt. Gyurácz válasza után a legbarátságosabban búcsuzott el hiveitől. — A vörösvári állomáson Király Mátyás ev. lelkész üdvözölte Gyuráczot, ki viszont örömét fejezte ki a felett, hogy a számra nézve kicsiny gyülekezet a vallásos buzgóság tekintetében számot tevő tagja a kerületnek. — Midőn Felső-Eőrre érkezett a vonat, az eőri tűzoltói zenekar a Rákóczy-induló lelkés hangjaival és a zsufozásig megtelt pályaudvaron levő nép, szünni nem akaró éljennel fogadták Gyuráczot. Rabowsky a felső-vasi esperesség felügyelője igen szép beszédet intézett a főpásztorhoz. Üdvözölték még a következők: a felső-eőri ev. gyülekezet nevében Méryni Ádám lelkész, a felső-lövői intézet nevében Ebenspanger János második igazgató, a felső-eőri ref. gyülekezet nevében Guoth ref. lelkész mondott egyszerű, de megható üdvözlöt. Gyurácz szívélyesen felelt az üdvözlöttekre, kiemelve különösen, hogy oltár és iskola van hivatva az egyháznak s hazának derék, munkás polgárokat nevelni; örül, hogy a testvér egyház lelkészét is itt látja, — azon egyházét, mely a multban a mienkkel karöltve állt vész s vihar elé, reméli, hogy a testvéri kapocs szilárdulni fog. A törvényhatóság is üdvözölte. Ott láttuk a római kath. plébánost, ki szinte tisztelete jeléül eljött a püspök fogadtatására. Gyurácz megköszönte a tisztelet e jelét s szavait, — melyekben kifejtette, hogy igaz ugyan, hogy a dogma válaszfalat emel a két egyház közt, de ez a válaszfal a közeledést nem akadályozza, mert hiszen egy a mi megváltónk s egy a mi közös édes anyánk, szeretett hazánk — lelkes éljenzés követte. Ezután harangzúgás közt megindult a menet a szépen fellobozózt városon át Felső-Lövőnek.

Lemondott esperességi felügyelő. Országh József árvai egyházmegyei másod felügyelő lemondott állásáról, mert meggyőződésével ellenkezett rábírnai az egyházakat arra, hogy a tiszai kerület szükségére adózzanak, valamint a közalapra való összeírás is, melyekre hivatalból felszöllítattott.

Az eperjesi ev. magyar-német egyház Csiskó János kassai lelkész és Bánó József, egyházmegyei felügyelő ikerelnöksége alatt megtartott választó közgyűlésén csaknem egyhangulag, 107

szavazattal 8 ellenében Draskóczy Lajos kassai s. lelkészt választotta meg lelkészének. A Binder-pártiak a szavazástól tartózkodtak. Bánó F. lelkes indítványára a közgyűlés a július elsejével távozó lelkésznek, Sztehlo János kiérdemült főesperesnek meleg köszönetet szavazott.

Fegyelmi vizsgálat. Húsvét utáni kedden tartották meg Strauch szepes-felkai lelkész és Bobrovniczky lipót-szt.-miklósi főszolgabíró, mint tiszakerületi megbízottak a fegyelmi vizsgálatot Skripeny árvai esperes ellen azon ellenkezés miatt, a melyben az árvai esperesség a tiszai egyházkerülettel szemben áll. Az esperest 7 pontra nézve hallgatták ki s az eredményt jegyzőkönyvbe iktatták.

Budapesten a most lefolyt tanévben 2091 evang. tanuló járt nem evang. tanintézetekben; elemi iskolás fiú 854, leány 725; közép és polgári iskolai fiú 296, leány 108, más intézetekben 108.

Az egyetemes theol. akadémia és a soproni s eperjesi theol. intézetek egyesítése ügyében kiküldött theol. akadémiai albizottság 1896. apr. 29-én Pozsonyban gyűlést tartott, s egyhangulag a következő megállapodásra jutott: Tekintettel a zsinati alkotmányoknak a theol. főiskolákra vonatkozó s végrehajtásra váró rendelkezéseire s különösen is a lelkészképzés egyetemes jellegére s érdekeire, a theologusok csekély számára, a közegeház s egyes kerületek pénzügyi viszonyaira és az adott helyzetre s viszonyokra: 1. Az egyet. theol. akadémia és a két testvér theol. intézet egyesítését szükségesnek és megvalósítandónak tartja. 2. Az egyesítés a soproni és eperjesi theol. intézetnek az egyet. theol. akadémia Pozsonyban való beolvasztásával történjék s az ekként létesítendő intézet e nevet viselje: „Az ág. hitv. ev. keresztyén egyház egyesített (Pozsony-Sopron-Eperjesi) theol. fakultása Pozsonyban.“ 3. Az egyesítés kezdődjék meg már az 1896—7-iki tanévvel olyanformán, hogy az egyet. theol. akadémian üresedésben levő s újonnan szervezendő tanszékek a más két intézetben működő erők felhasználásával töltsenek be; az ezen intézeteken ekként megüresedő helyek pedig többé rendes tanerővel be ne töltsenek, esetleg a tanfolyamok redukáltassanak, legkésőbb 6 év mulva pedig úgy a soproni, mint az eperjesi theologiák szüntettessenek meg. 4. Az egyesítésből újabb teher a jelenlegi két theol. intézet fenntartó hatóságokra ne hármojlék. 5. Az egyesített theol. fakultás kormányzatába való megfelelő befolyás a jelenlegi két theol. intézetet fenntartó hatóságoknak is biztosítsassék. 6. Az egyesített theol. fakultással kapcsolatban seminárium és internatus szerveztessék. 7. Tekintettel arra, hogy a két theol. intézet alapjainak jövedelme évről-évre növekedni fog, holott a pozsonyi gyülekezet, a maga járulékát az egyet. theol. akadémia fenntartását illetőleg már szerződésileg szabá-

lyozta, — az új fakultás Pozsonyban való szervezését módjához képest a pozsonyi gyülekezet is áldozatkészséggel karolja fel s eziránt megnyugtató nyilatkozatot tegyen. 8. Az egyesített theol. fakultáson a tanárok fizetésének, lakáspénzének, korpótlékának s nyugdíjának ügye rendeztessék, — az akad. szervezete, ügyrendje pedig revisió alá vétessék. — Közelebről a fakultás költségvetése az egyesítés esetén rendelkezésre állandó évi jövedelem alapján legalább is a következők szemmel tartásával állapíttassék meg:

A) Személyi kiadások:

1. 7 rendes tanár fizetésére, lakáspénzére s korpótlékára (per 2400, 400, 200)	21,000 frt
2. 1 rendkívüli, esetleg magántanár fizetése s lakpénze (1000, 300)	1300 „
3. Igazgató tiszteletdíja	300 „
4. Szolga fizetése	450 „
5. Könyvtáros tiszteletdíja	100 „
6. Jegyző „ „	50 „
7. Énektanító „ „	200 „

B) Dologi kiadások:

8. Fűtés (300), könyvtár (500), vegyes (500)	1300 frt
9. Épület bére	400 „
Osszesen:	25,100 frt
Erre a fedezet	24,442 „
Hiány:	658 frt

E hiányt bőven pótolják a növekvő alapok jövedelmei s más források. — Ez alapon javasolja — szintén egyhangulag — az albizottság: 1. Közölje eleve a theol. akad. nagybizottság az egyesítésre vonatkozó előadói javaslatot és saját véleményét a két theol. intézet fenntartó hatóságaival és szólítsa fel őket, hogy az egyesítés eszméjét magukévé téve s theologiai intézetük fokozatos megszüntetését előre kimondva, a pozsonyi gyülekezet eljárásának mintájára szerződészerűleg adják át intézetüket az egyetemes egyháznak a szervezendő egyet. theol. fakultásba való beolvasztás céljából s hogy ez iránt való nyilatkozatukat már a legközelebbi, esetleg rendkívülieg összehívandó egyet. gyűlésen tegyék meg; — 2. szólítsa fel a theol. akad. nagybizottság az egyetemes gyűlést, hogy a theol. akadémián az egyesítés és a theol. szakoktatás a lelkészképzés érdekében a társintézetek személyi s pénzereje felhasználásával minél előbb két új tanszéket szervezzen; — 3. a theol. akad. nagybizottság pedig a jelenleg üresedésben levő vagy megüresedő theol. akad. tanszékeket már az 1896—7. tanévre töltsse be s ugyanakkor nyissa meg a theologusok számára tervezett otthont is.

A szentesi evang. egyház értesítője szerint az egyházi nőegylet vagyona 730 frtra emelkedett. A templom-alap pénztárába néhai Kukul Mihály

végrendeletileg 100 frtot hagyományozott: „Az egyszerű napszamos példája, a ki halála órájában így pecsételi meg hithűségét, ragaszkodását egyházához, megörökítésre méltó.“ A templom-alap összege 22,377 frt. Szegény gyermekek könyv-alapja 101 frt, az iskolai könyvtár alapja 62 frt 97 kr. Bevétel 3366 frt 46 kr. Kiadás 3280 frt 78 kr. Vagyoni állapot 2788 frt 62 kr. Az értesítőt e szavakkal végzi Petrovics S. lelkész, az új törvényekre gondolva: „akkor, ha a vallásos érzet a szívben gyökerezik, az új korszaktól nincs mit tartanunk, maguk az életbeléptetett egyházi törvények is javunkra lehetnek, hitéletünk fellendülésére vezethetnek s evang. egyházunk az lesz a jövőben is, a mi volt a multban: fáklyavivője a jótékony felvilágosodásnak, termékeny talaja a nemzeteket holdgigító vallásérkölesi élet tisztaságának, összefűző kapcsa az együtt munkáló felebaráti szeretetnek.“

KÜLFÖLD.

Egy miniszter a vallásoktatásról. Dr. Boste német vallás- és közoktatásügyi miniszter a dissidensek gyermekeinek vallásoktatásáról oly értelemben nyilatkozott, hogy miután a vallásoktatás az osztánításnak egy oly részét képezi, a mely az egészre építőleg hat, azért annak olyannak is kell lennie, hogy ezen feladatának megfeleljen s nem olyannak, a mely az Isten lételet tagadja. — Lám! Lám! A mi tanárjaink között, a kik pedig Németországba járnak tanulmányozni, mégis akad nem egy, a ki a vallás tanítását feleslegesnek tartja, — valjon nem lenne-e hajlandó a miniszter szavaiból is tanulni valamit?

Temetés akadályokkal. A párbajban elesett br. Schrader temetése sok akadályba ütközött. — A halott rokonai azt akarták, hogy a ravatal az u. n. béketemplomban állíttassék fel, azonban a templom két lelkésze és az egyház előljárósága ezt a kívánságot egyhangulag megtagadta. Ezután a rokonok ugyanezen óhajással fordultak a helyőrségi templom előljáróságához s ezt oly biztosra vették, hogy a halotti jelentésben ezt jelölték meg a temetési szertartás helyéül! De, a mint mondják, a császár parancsára, a család itt is elutasított, úgy, hogy az elhunytat a temető kapujából kellett eltemetni. — Rutzeburgban, a hol a holttest a családi sirboltban örök nyugalomra tétetett, a lelkész a temetésen való részvételt megtagadta. Nagy feltűnést keltett, hogy a császár tartózkodott a részvétnyilvánítástól s hogy Frigyes császár özvegye részvétiratában, melyet az elhunyt özvegyéhez intézett, a párbaj felett elítélőleg nyi-

latkozott. — Ezek a kemény dolgok valószínűleg egy kissé lehűtik a párbajozó publikum heves-ségét.

Visszaélés az isten házával. Londonban az u. n. szegények negyedében botrányos visszaélés történt a templom szentségével! Egy J. H. Leott nevezetű lelkész óriási plakátokon a következő hirdetést tette közzé: „Ha ingyen akartok egy pipa dohányt elszíni, úgy jertek el jövő vasárnap d. u. 3 órákor a mi templomunkba. — A ki kívánja, az még egy csésze théát is kaphat. Dohány ingyen lesz!” Az istentelen hirdetés nagy közönséget csalt a templomba, a mely keletélyesen pipázva énekelt és imádkozott s hallgatta a lelkész beszédét. A sok füstölgő pipa azonban nemsokára annyira megrontotta a levegőt, hogy az istenitiszteleket be kellett végezni. — És ez Londonban történt, nem pedig a papuák között!

Stöcker udv. lelkész a császár ellen. Stöcker nyugalmazott udvari lelkész, mint egy berlini távirat jelenti, Vilmos császárnak az ő egykori valástanárjához, Hintz peterhez intézett táviratára vonatkozólag, lapjában a következő nyilatkozatot tette: A birodalmi politika másfél évtizeden keresztül megvalósította a keresztyén szociális programot. A jelenlegi uralkodó maga, mint Vilmos herceg a keresztyén-szociális működést jelölte meg eszközül a szociáldemokrácia legyőzésére. A keresztyén szociális mozgalomnak köszönhető, hogy a főváros meghódított az egyháznak és hogy azt erősen monarchikus érzelmű néposztályok lakják; mióta a keresztyén szociális gondolkozásmód megszűnt, politikai felforgatás fenyegeti a fővárost. Ezekkel a tényekkel szemben vajmi nehéz lesz fentartani azt az állítást, hogy a „keresztyén szocializmus esztelenség.” Meg vagyunk róla győződve, hogy azok, kik ezt az állítást nyilvánosságra hozták, a hazának és az uralkodónak nem tettek jó szolgálatot, hanem igenis nagy felelősséget vettek magukra.

Keresztyén hitvallásos iskola. A porosz képviselőház mult héten tárgyalta a tanítók fizetésének rendezéséről szóló törvényjavaslatot. Ezt a javaslatot a ház keresztyénelvű tagjai is elfogadták, de ugyanakkor a következő határozati javaslatot terjesztette be, melyet aztán a ház többsége el is fogadott: „Az államkormány felhivatik, hogy minél előbb egy keresztyén és hitvallásos alapra fektetett iskolatörvényjavaslatot terjesztszen az országgyűlés elé.” A ház többségét a centrum és a prot. konzervatívek szolgáltatták.

megmérhetetlen kulturális hatása önkormányzati jogaikon és ebből eredő szabadságukon alapult; autonómiájuk ereje pedig a decentralisatióban rejlett. Nemcsak az államhatalommal, hanem egymással szemben is élvezték autonóm jogaikat s amint a kormány nem avatkozhatott belső ügyeikbe, az egyetemes egyház sem parancsolhatott az iskolákat fertartó és kormányzó egyes egyházkerületekre semmit. A szabadság pezsgő életet idézett elő falaik közt. Egyik a másikkal versenyre kelt, a vitás paedagogiai kérdésekben egyik a másik ellen állást foglalt s ennél fogva az erős konzervatív áramlat daczára, mely mindig képviselve volt körükben, sőt gyakran fölül is kerekedett, lassú menetben ugyan, de mégis haladtak.“

Prot. egyh. és isk. lap. A szászok igazságára nézve azt mondja dr. Szlávik M. „Tanulják meg a szászok s a többi vendégekként idejött nemzetiségek a magyar állam nyelvét, ismerjék el a magyar faj államalkotó erejét, melyet ezer év viharai próbáltak ki; ápolják Istenadta tehetségükkel a közös haza ügyét iskolában és egyházban egyaránt s akkor béke lesz az egész vonalon. Mi magyar lutheranusok többnyelvűségünk mellett ezt tesszük, ép azért evangéliumi és hazafias úton vagyunk egyaránt. S ha a hazai evangélikusok memoranduma a nemzetiségek elleni sikeres küzdelemről szól, az nem a nemzetiségekre általában, hanem az izgató és hazafiatlan nemzetiségekre s azok agitatoraira vonatkozik. Vagy talán nem volnánk ura saját házunknak?“

Magyar közmondások és közmondásszerű szólások. Szerkeszti dr. Margalits Ede egyetemi tanár. Budapest, kiadja Kókai Lajos. Megjelenik 40 kros havi füzetekben (64 lap) mintegy 10 füzetben.

Sárospataki lapok. A gömöri egyházmegye közgyűléséről irván, kifakad: „A régóta húzódó és sok port felvert lekenyei két protestans egyház vitás ügye végleg megoldatott A szétválás megtörtént. A vagyon felosztása az egyházmegyei ügyész közbejöttével, szerződésileg, közmegegyezéssel eszközöltetett. Az iratok a kerületre terjesztetnek fel. Más oldalról úgy látszik azonban, hogy a lutheranusok még most se nyughatnak. Kerülő utakon a kormánynál vetik latba a befolyásukat. Lekenyének állami iskolát kívánnak a lekenyei ref. iskolai épület és összes iskolai vagyon felhasználásával. A lekenyei iskola államosításába csak úgy megy bele az egyházmegye, ha a tanító mindig reformatus lesz. Itt különben egy titkos, nyugtalanító lutheranus kéz működik, a mely pár év alatt kiméletlenül széttepte azokat a testvéri kötelekeket, a melyek a testvér egyházakat e vidéken századok óta összekapcsolták. Így e nyugtalanító, sőt gyűlölködő kéz mozdulásaira az elmúlt évben Tornallyán és Királyiban is fiókegyházat alapítottak a lutheranusok, a hol századok óta a két feleke-

IRODALOM.

Sárospataki lapok. A második ezredév küszöbén a tanulságokat említi fel. „A protestans iskolák

zet hivei közt békesség és a legjobb testvéri egyetértés uralkodott s az ág. ev. hivek mindig a ref. pap szolgálatát vették igénybe. A szomszédos sajó-gömöri ref. hivek pedig az ottani ág. ev. lelkész gondozása alá tartoztak. Most ennek a viszonynak is vége szakadt. S a lutheranus espressa értesítvén e szakításról a tornallyai ref. lelkész, Sajó-Gömörön ő is felállította a ref. fiókegyházat. Ezt szintén most vette tudomásul az egyházmegye. Ezek szomorú adatok a protestans unio történetéhez.

Az iglói ág. hitv. ev. népiskola és polgári leányiskola története. Összeállította Dobó Adolf igazgató. Képekkel is díszített, részletes történet.

Emlékezés gyakorló lelkészi pályámra. Rendkívüli alkalmakra készült és elmondott dolgozatokból írta és elmondta Bartha Mór. Bolti ára füzve 2 frt, kötve, aranyvágással 2 frt 50 kr. Kapható szerzőnél, Debreczenben, kis-csapó u. 388. szám.

„**Cirkevné Listy**” 3-ik számában a cura pastoralisról vezérezik; ezt az új egyházpolitikai törvények életbe lépése óta a világiak és egyháziak egyaránt azon egyetlen eszköznek ismerik el, amely az egyházat a hanyatlástól megóvni van hivatva és arra képes is. — Elismeri, hogy a kisebb egyházakban, a hol a hivek úgyszólván egy családot képeznek, a lelki gondozás nagy eredményeket fog felmutatni, a nagy egyházakban azonban, a hol annak gyakorlása eddig is leginkább a lelkészi irodára szorított, most az még nehezebb lesz, mert a hivek nem lévén a lelkészre utalva, a különféle áramlatok befolyása alatt még kevésbé fognak a lelkészszel érintkezni s így a gondozás is szűkebb korlátok közt fog mozogni. — Ilyen körülmények között nem tartja feleslegesnek minden tényezőnek tanácsképpen ezt ajánlani, hogy *salus ecclesiae suprema lex esto!* — Holéczy Miksa prandorfí volt lelkész nekrológja után a belmissió érdekében szükségesnek ismeri el a bibliai mondatok (diktumok) felelevenítését az iskolában, mert ez által a biblia mély valláserkölcsei hatása azon családoknál is bemenetelt talál, a melyek magát a szentírást nem olvassák. — Modern egyházi intézetek czim alatt egy tanító tollából származó cikkben kifogásolja a mai theologiai és tanítóképző intézetek szellemét, a melyek nem tudnak oly lelkes, hitbuzgó és odaadó papokat és tanítókat nevelni, mint a régiak voltak, vagy a milyeneket például a németországi facultások nevelnek. — Dr. Masznyiknak a Budapesti Hirlapban közölt nyilatkozata kapcsán megjegyzéseket tesz a szerkesztő s irodalmi szemlével és hírekkel zárul a lap.

Dunántúli prot. lap. Antal Gábor püspöki körlevelében olvashatjuk: „Sokan talán veszedelemnek tartják az ősvallás evangéliomi vallásalaknak hazánkban való elterjedését, mert ez által a különben is részekre szakadt nemzet még jobban megosz-

tatott, a vallási villongások által és növeltetett azon ellentétek száma, a mely a magyart a magyarral szembe állítja. És mégis azt mondhatjuk, hogy az isteni gondviselés nemzetünk javára bölcsen intézte így a világtörténelem eseményeit. Lehetetlen be nem látnunk, hogy ezen éltető szellemi mozgalom megindulása nélkül hazánk mai nap nem is volna magyar. Mert ezen, a nemzeti szellem fejlődésére oly válságos korban, a reformacio erősítette, sőt terjesztette a magyarságot előszóval, iskoláival, irodalmával, jótékony visszahatást idézve elő e tekintetben nem protestans testvéreinknél is. Ezen erősen lüktető szellemi mozgalom nélkül hazánk talán teljesen elveszítette volna alkotmányosságát, mert a semmi külső kényszert nem tűrő lelkiismereti szabadság ébren tartotta a politikai szabadság utáni vágyat és annak megvédésére való készséget is.”

Az iskolák államosítása.

Az iskolák államosítására vonatkozó tárgyalások vezetésére nézve Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter 17,825. sz. alatt a következő rendeletet intézte valamennyi kir. tanfelügyelőhöz:

Előfordult esetekből azon tapasztalatot merítetttem, hogy oly községekben, melyeknek eddig a polgári, avagy a hitközségek kezében levő népoktatásügye akár az iskolák fentartására szolgáló helyi erőforrások elégtelensége, akár az oktatás egyéb érdekei miatt az államosítás útjára tereltetik, az eddigi helyi iskolai jövedelmek nem biztositatnak s az érdekeltek áldozatképessége nem merített ki oly mértékben, amint azt már csak az oly sok oldalról igénybe vett népnevelési javadalom érdeke mulhatlanul megköveteli. Ennek okát abban találom, hogy az iskolafentartó polgári és hitközségek a törvényadta módok alkalmazásával nem sarkaltatnak eléggé arra, hogy erejüket a jó ügy érdekében kellően megfeszítsék, másrészt pedig azon téves nézet kapott lábra, mintha a polgári községek csakis a minimumot megszabó 5%-os iskolai adó erejéig volnának kulturális kiadásokra kötelezhetők.

Szükségesnek látom ez okból az államosítás iránti tárgyalások vezetésére nézve czímed figyelmét a következőkre felhívni:

a) Akár a polgári, akár a hitközségek által fentartott iskolák államosítása alkalmával az iskola, illetőleg az oktatás szolgálatában álló összes ingatlanságnak, iskolai teleknek, iskolaháznak, tanítói lakásnak, iskolai földeknek stb. örök tulajdoni, vagy örök használati joggal való átengedése, valamint az iskolai épületeknek állandóan jó karban tartása mulhatatlanul kikötendő.

b) Oly esetekben, midőn új építkezés szükségére áll ugyan elő, de az a rendelkezésre álló erő elégtelensége miatt szükségkép halasztást szenved, az államkincstár megterhelhetése nélkül a helyi tényezőknek legalább is a tantermek és szükséges mellékhelyiségekről multhatatlanul gondoskodni kell.

c) Új építkezésre multhatatlanul elvárom, hogy a polgári község, vagy más helyi tényezők legalább alkalmas telekről, kő és fa, lehetőleg téglából és vályog nyersanyagból, kézi és igás erővel gondoskodjanak s az építési készíadás megfelelő részét elvállalják.

d) Akár községi, akár hitfelekezeti iskoláról van szó: az iskola legutóbbi költségvetésében felszámított összes helyi jövedelemnek az állami iskola javára egészben való felajánlását, de legalább is az 1893. évi 29751. sz. alatt kelt rendeletem alapján felvett jegyzőkönyvekben számba vettek meg kell követelnem, miért is az összes, helyben levő tanítói állásoknak megfelelő ezen jegyzőkönyvek czimed által hitelesített másolata a tárgyiratokhoz csatolandó.

Czimed kötelességszerűleg igyekezzek az iskolákat anyagilag és szellemileg a jelen iskolafentartó erején virágzásra juttatni, ha azonban az áldozatképesség végkép kimerültnek látszik, vagy az eddigi iskolafentartók iskolájuknak az állam által átvételét kérik: felterjesztéseit a mondottak kellő tisztázása alapján, a vonatkozó, bár még felsőbbleg jóvá nem hagyott határozatok csatolásával tegye meg s mindig közölje a polgári község jövedelmező vagyona értékét, az állami egyenes adó mennyiségét, a községi pót-adó százalékát, községi összes jövedelem és kiadás arányát, továbbá a lakosságnak a legutóbbi népszámlálás szerinti és a mindennapi tanköteleseknek a legutóbbi összeírás szerint vallási és anyanyelvi megoszlását; ismertesse meg végül a község egész iskolázási viszonyát.

Budapest, 1896. ápril. hó 26-án.

ÜZENETEK.

Nevelő. Az már csak természetes, hogy nevelőnél annak tanulmányait ismerni akarja a komoly apa, — azt pedig bizonyítványokból tudhatja meg. Nincs miért megtagadni a bizonyítványokat, ha azok jók! — **M. E. P-ny.** Köszönöm. Nagyon sajnálom egyébiránt, hogy arról a nagyon fontos gyűlésről, melynek határozata minden olvasónkat nagyon érdeklí: ily későn adhatok értesítést. Mindnyájunk ügye az! — **Sz. S. I-a.** Irtam. — **B. I. Gy-a.** Örömmel fogom venni, de csakugyan nem baj, ha nem jön is most; nehány sürgős cikket kell kiadnom.

280./1896. **PÁLYÁZAT.**

A pozsonyi ág. hitv. evang. államilag segélyezett lyceumon egy philologiai tanszék betöltendő, a melyre latin-görög, vagy latin-magyar képesítéssel bíró és protestans vallású tanárok pályázhatnak.

A rendes tanár jövedelme: 1200 frt törzsfizetés, mely 1400—1600 frtra emelkedik. — 300 frt lakbér és öt 100 frtos korpótlék, a melynél az ev. egyház más intézetében rendes tanári minőségben töltött évek egészben beszámíthatnak.

E tanszékre a tanárt a pozsonyi ág. hitv. ev. egyházközség ajánlatára a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter nevezi ki. A lyceumi tanári kar belépett az országos nyugdíjintézetbe. — A pályázat határideje f. é. június hó 27-én jár le. A pályázók a pozsonyi ág. hitv. evang. egyházközséghez czimzett és kellően felszerelt — kereszt-levél, érettségi bizonyítvány, tanári oklevél stb. — folyamodványaikat a pozsonyi ág. hitv. evang. lyceum igazgatóságához küldjék be.

A helyettes tanár fizetése: 800 frt.

Állomását a megválasztott tanár 1896. szeptember hó 1-én köteles elfoglalni.

Kelt Pozsonyban, 1896. május 29-én.

Dr. Samarjay Emil Zorkóczy Samu
egyh. és isk. felügyelő 38. 1. lyceumi igazgató.

Budapesten lakó családapa gymnasium I.—IV. osztályaiba járó négy fia mellé

nevelőt

keres, a ki azoknak oktatását és gondos, lelkiismeretes nevelését 1896. év szept. hó 1-től elvállalni hajlandó.

Javadalmazás: tökéletes ellátás (u. m. ételmezés, külön kis szoba, fűtés, világítás, takarítás, mosás) évi hat-száz o. ért. forint fizetés.

Ez állásban való sikeres működésnek legalább két esztendőre kell terjedni. Kívánatos, hogy pályázó végzett theologus legyen.

Bővebb felvilágosítással szolgál e lap szerkesztője.

Hazai Általános Biztosító Részvény-Társaság

BUDAPESTEN, V., DOROTTYA-UTCZA 7.

Alaptőke 2,000,000 korona.

Igazgatósági elnök:

Kossuth Ferencz,
országgyűlési képviselő stb.

Alelnök:

Egyedy Arthur dr.,
nagybirtokos.

Vezérigazgató:

Rónay Mór.

A Hazai Általános Biztosító Részvény-Társaság

biztosít:

Tűzkárok ellen: házakat, gyárakat, bútorokat, áruraktárakat, mezőgazdasági terményeket, berendezéseket és egyéb ingóságokat.

Jégverés által utcai terményeken okozott károkat a legjutányosabb díjak és feltételek mellett.

Testi balesetek ellen, halál-, rokkantság- és muló keresetképtelenség esetére nyeremény-részesedéssel és a nélkül, a legjutányosabb díjak és legelőnyösebb feltételek mellett.

A baleset-biztosítás köthető: a) egyénenként, b) csoportosan, vagyis biztosíthatók gyári-, ipar- vagy mezőgazdasági vállalatok alkalmazottai és munkásai.

Bővebb felvilágosítással a legnagyobb készséggel szolgálnak: az igazgatóság Budapesten, valamint az ország minden jelentékenyebb városában és helységében székelő főügynökségek és képviselvek.

36. 2—1.

Pályázat.

Az eperjesi ág. hitv. evang. egyházkerületi collegium államilag segélyezett főgymnasiumánál a jövő 1896—97. tanévvel betöltendő természettani és matematikai rendes tanári állásra ezennel pályázat hirdettetik.

A nevezett szakra képesítettek felhivatnak, hogy szabályszerűleg felszerelt folyamodványaikat, melyekben végzett tanulmányaik, képesítések és eddigi netaláni szolgálataik okmányokkal igazolandók, a collegiumi főgymnasium igazgatóságához czimezve f. é. június 25-ig küldjék be.

A rendes tanár fizetése jelenleg 1200 frt, 240 frt lakpénz és 100 frtnyi 10-edéves korpótlék; mihelyt azonban az államsegély felemelését biztosító új szerződés, mely már csak a nm. vallás- és közokt. miniszter megerősítését várja, érvénybe lép, akkor intézetünk tanárai oly javadalmazásban fognak részesülni, mint az állami intézeteknél alkalmazottak. A megválasztott köteles lesz heti 20 órában tanítani. — Hogyha már alkalmazásban lévő rendes tanár választatnék meg, akkor ez azonnal véglegesen alkalmaztatik; hogyha pedig olyan pályázóra esnék a választás, ki még nem volt alkalmazva, de oklevéllel bír, akkor csak egy évi sikeres működés után fog állásában véglegesítettetni. — Okleveles pályázó hiányában a rendes tanszék is ideiglenesen fog betöltetni helyettes tanárral, kinek fizetése 800 frt és 100 frtnyi lakpénz lesz. — Intézetünk az országos tanári nyugdíjintézet tagja.

A nevezett tanszékre csak protestáns vallásuak pályázhatnak.

Az állás f. é. szept. 1-én elfoglalandó.

Kelt Eperjesen, 1896. május 27-kén.

Dr. Schmidt Gyula s. k.
collegiumi felügyelő.

Pályázat.

A soproni ág. hitv. evang. egyházkerületi lyceum államilag segélyezett főgymnasiumához a következő állásokra **pályázat** hirdettek:

1. **Egy rendes tanszékre**, melylyel a magyar nyelv és irodalom s a latin nyelv,

2. **egy rendes tanszékre**, melylyel a görög nyelv és irodalom s a latin nyelv,

3. **egy rendes tanszékre**, melylyel a latin nyelv és irodalom s történelem,

4 **egy rendes tanszékre**, melylyel a mennyiségtan és természettan tanítása van egybekötve.

5. Esetleg egy **helyettes tanári állásra**, melylyel a görög-pótló irodalmi részének tanítása van egybekötve s melyre magyar-latin, vagy görög-latin képesítettséggel bíró tanárok vagy tanárjelöltek pályázhatnak.

Az 1—4 alatt felemlített állásokkal járó rendes tanári fizetés: **1200 frt törzs fizetés, 250 frt lakáspénz** és öt izben öt szolgálati év után **100 frtos öfödéves pótlék**. A törzs fizetés idővel 1400 és 1600 frtra emelkedhetik.

Az 5 alatt felemlített helyettes tanár rendszeresített fizetése: **900 frt** és **200 frt lakáspénz**.

Ha az 1—4 alatt felsorolt tanszékekre vagy ezek valamelyikére tanári oklevéllel nem bíró tanárjelölt választatnék meg helyettes tanárul, annak fizetése **800 frt** s csak a próbaév leteltével a tanári oklevél megszerzése után soroztatik be

a rendes tanárokat megillető fizetési osztályba. Ha ellenben a megjelölt tanszékek egyikére a tanári pályán már hosszabb ideig működött s a fentartó testület tudomása szerint kiválóbb érdemeket szerzett tanár pályáznék, illetőleg választatnék meg, az megválasztásával egyidejűleg a magasabb fizetési osztályba is előléptethető.

Az 1, 2, 4, alatt megjelölt tanszékekre, a fentartó testület ajánlatára a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter nevez ki; a 3 s 5 alatt megjelölt állások betöltésének joga ellenben a fentartó testületet illeti meg, miért is az első helyen említett tanszékekre szóló, kellőleg felszerelt folyamodványok a **nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter** úrhoz czimezve, — a második helyen említett tanszékekre szóló kellőleg felszerelt folyamodványok ellenben a **dunántúli ág. hitv. evang. egyházkerület főiskolai nagybizottságához** czimezve a **soproni ág. hitv. evang. főgymnasium igazgatóságához** küldendők be.

A pályázatban csak ág. h. ev. tanárok vagy tanárjelöltek vehetnek részt.

A pályázat lejártának határideje június hó 20.

A megválasztottak az országos tanári nyugdíjintézetnek jogosított és kötelezett tagjai; állásukat folyó évi szeptember hó 1-én tartoznak elfoglalni.

Sopron, 1896. május 20.

Takáts Dénes

főiskolai felügyelő.

33. 2—2.